

## **Svar på skriftligt spørgsmål SSS 605/2021 rd**

### **Svar på skriftligt spørgsmål om nedläggningen av Riksarkivets verksamhetsställe i Vasa**

#### **Till riksdagens talman**

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 605/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Janne Sankelo /saml:

Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att trygga verksamheten vid Riksarkivets verksamhetsställe i Vasa och den österbottniska historieforskningen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Åtgärder har vidtagits. Riksarkivets verksamhetsställe i Vasa läggs inte ner. Det är sant att ett sådant alternativ också har lyfts fram – detta alternativ har jag förkastat.

Nya lösningar behövs eftersom fastigheten där Riksarkivets verksamhetsställe i Vasa är beläget – det vill säga det tidigare landskapsarkivet i Vasa – är i dåligt skick och skulle kräva en mycket dyr renovering. Byggnaden som ägs av statens fastighetsbolag Senatfastigheter och Vasa stad har bland annat problem med inomhusluften. Enligt uppgifter från Riksarkivet är Vasa stad, som äger över 60 procent av fastighetsaktiebolaget Klemetsösvängen, inte beredd att reparera fastigheten, inte heller Senatfastigheter. Fastigheten har varit till salu i flera år. Fastighetens fasad är skyddad. En grundlig renovering av lokalen är alltså ett mycket problematiskt alternativ.

Riksarkivet har utrett olika alternativ till en lösning för verksamhetsstället i Vasa, och undervisnings- och kulturministeriet och Riksarkivet har fört diskussioner både sinsemellan och med representanter för Vasa stad och finansministeriet.

Alternativ som framkommit är förutom renovering av fastigheten antingen ett nybygge, nedläggning av verksamhetsstället i Vasa eller samarbete med Vasa stads arkivfunktion.

Renoveringen av byggnaden är en problematisk och dyr lösning i ljuset av de fakta som framförts.

I fråga om nybyggen har ministeriet och Riksarkivet dragit upp riktlinjer för att inga nya byggnader byggs för Riksarkivet medan materialet digitaliseras. I dag är principen ju att statliga myndig-

heters handlingar uppkommer direkt i elektronisk form och förvaras i elektronisk form. Riksarkivet tar inte längre emot myndighetsmaterial som ska förvaras varaktigt i pappersform, utan de ska först digitaliseras. Det massdigitaliseringsprojekt som pågår i Riksarkivet i samarbete med statliga ämbetsverk avser just detta.

De återstående alternativen är antingen nedläggning av verksamhetsstället i Vasa eller samarbete med Vasa. Av dessa alternativ är samarbetet med Vasa stads arkivfunktion det klart bättre alternativet.

Det innebär att Riksarkivets verksamhetsställe i Vasa flyttas från lokalen som är i dåligt skick och som varit till salu en längre tid till andra lokaler i Vasa. Det logiska vore att flytta i anslutning till Vasa stads arkivfunktion och hyra lokaler av staden för det centrala fysiska arkivmaterialet. Det mest använda materialet digitaliseras och det övriga pappersmaterialet överförs till Riksarkivets övriga verksamhetsställen.

Vasa är inte det första exemplet på samarbetet mellan Riksarkivet och de regionala aktörerna, eftersom Riksarkivet har motsvarande samarbete även med Joensuu och Tavastehus.

Med detta alternativ kan man undvika nedläggning av verksamhetsstället samt bevara Riksarkivets verksamhetsställe i Vasa som är viktigt för forskare och området, likaså de mest centrala och använda materialen i regionen – antingen som fysiska dokument eller digitaliserade.

Riksarkivet har för avsikt att under de närmaste åren digitalisera det material som används mest vid verksamhetsstället i Vasa. I allmänhet är Riksarkivets mål att digitalisera det material som används mest, vilket är cirka 20 procent av Riksarkivets totala mängd, senast 2029. Den täcker 80–90 procent av hela kundanvändningen.

Jag anser att kunderna inte heller efter övergången till den nya modellen ska vara tvungna att resa från exempelvis Vasa till Riksarkivets övriga verksamhetsställen. Av denna anledning bygger Riksarkivet ut infrastrukturen för leverans av fjärrlåne- och kundbeställningar i digital form.

Nuförtiden använder över 90 procent av kunderna hos det nuvarande Riksarkivet – som även omfattar det tidigare arkivverkets sju tidigare landskapsarkiv – endast webbtjänster. De fysiska kundbesöken har minskat drastiskt.

Även Riksarkivets verksamhetsställe i Vasa har väldigt få kunder som besöker verksamhetsstället och kunderna använder endast en liten del av arkivets material. Därför har arkivet inskränkt sina öppettider. En konsekvens av digitaliseringen är att den främjar en mångsidig och mer omfattande användning och tillgänglighet av den arkiverade informationen i hela landet.

Jag accepterar alltså inte det föreliggande alternativet, genom vilket nationalarkivets verksamhet i Vasa med sina informationstjänster och personal läggs ned, och allt material flyttas någon annanstans. Som tur är håller man på att hitta en bättre lösning på de akuta utrymmesproblemen som tryggar riksarkivets fortsatta verksamhet i Vasa. Beredningsarbetet och förhandlingarna pågår fortfarande.

Vad gäller offentliga samlingar som är viktiga för hembygdsforskningen eller betydande privata arkiv i Vasa ska man med hjälp av verksamhetsstället i Vasa och annan sakkunskap vid Riksarkivet se till att de viktigaste materialen förvaras i Vasa samt digitaliseras för forskning och annat medborgarbruk både i Österbotten och i hela Finland.

Helsingfors 18.11.2021

Forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen